

Een nieuwe soort gastropode (*Colus mörchi?*) gevonden bij de havenuitbreidingen in Kallo (Oost-Vlaanderen) in de Zanden van Oorderen (Lillo formatie)

Een bijdrage van Stijn Everaert¹

Eind vorig jaar ben ik gaan zoeken naar pliocene schelpen in de omgeving van Kallo, gelegen in de Antwerpse haven (linkeroever). Daar bemonsterden we een in-situ vindplaats, die ik momenteel niet bij naam kan noemen. Hier was de top van het kleiige deel van de Zanden van Oorderen ontsloten. Deze top bevatte twee zeer rijke schelpenbanken waartussen doorgaans een halve meter minder fossielrijk zand zat. Van de bovenliggende Zanden van Kruisschans was geen spoor meer te bekennen, dit pakket was met de tijd verdwenen.

In deze schelpenbanken vonden we verschillende soorten. Dikwijls kwamen we kleppen tegen van *Pecten complanatus* Sowerby, 1828, helaas braken die bijna altijd bij het blootleggen. Toch kwamen we met enkele mooie fragmenten thuis. Zelf heb ik ook twee zeer grote exemplaren van *Neptunea contraria* (Wood, 1848) gevonden van meer dan 10 centimeter lang. Bij het vrijleggen van grotere schelpen kwamen ook kleinere gastropoden tevoorschijn, vaak waren dat exemplaren van *Colus curtus* (Jeffreys, 1867).

Na alles thuis proper gemaakt en gedetermineerd te hebben, merkte ik voor het eerst op dat er in het bakje van de soort *Colus curtus* toch wel een zeer afwijkend exemplaar aanwezig was.

Toen Marcel Vervoenen samen met nog een andere verzamelaar langskwam om mijn collectie te bekijken, heb ik hem dit exemplaar getoond. Hij vertelde me dat het een zeer zeldzame vondst betreft van een nog nieuwe, onbeschreven soort voor Kallo. Hijzelf had, gedurende meer dan 45 jaar havenuitbreidingen, in Kallo zes exemplaren van deze bijzondere soort kunnen vinden (in de Zanden van Kruisschans, die soms aanwezig zijn in Antwerpen en dan rusten boven-

op de Zanden van Oorderen). Voorlopig noemt hij, en ik nu ook, deze nieuwe *Colus* soort '*Colus mörchi?*' tot deze later misschien een officiële, echte Latijnse naam zal krijgen na publicatie. Het aantal mensen dat deze 'soort' of gelijkende exemplaren, afwijkend van de bekende pliocene *Colus* soorten (*C. curtus* en *C. cordatus*) gevonden heeft, is zeer zeker maar heel klein. Maar misschien zijn er al meer exemplaren gevonden en zijn de eigenaren zich niet bewust dat ze 'speciaal' zijn. Ikzelf vraag me trouwens af of er geen vondsten bekend zijn van Mill/Langenboom.

Mijn exemplaar is 4 centimeter lang en tussen de 1,6 en 1,7 centimeter breed. Als ik er een *Colus curtus* van 4 centimeter uit dezelfde laag en van dezelfde locatie naast leg (zie op beide foto's links *C. mörchi?*, en rechts de gewone *C. curtus*), zien we dat *C. curtus* doorgaans iets minder breed is. De waarschijnlijk 'nieuwe soort' is minder slank dan *C. curtus*, maar de mondopening en het siphokanaal zijn sterk gelijkend (het siphokanaal wijst ook naar links). Het siphokanaal van mijn exemplaar van '*Colus mörchi?*' lijkt wel een klein beetje korter dan dat van de doorsnee *C. curtus*. Een zeer duidelijk verschil met *C. curtus* zijn de zeer vele en zeer uitgesproken spiraalribben, deze zijn dicht opeengepakt en waarmeembaar over de hele schelp. De spiraalribben van *C. curtus* zouden trouwens anders zijn dan die van *Colus cordatus* (Bell, 1871). De windingen zijn bol en zijn wat groter en plomper dan bij *C. curtus*. Ook de overgangen tussen de windingen zijn anders bij *C. curtus* dan bij *C. mörchi?* Binnen *Colus mörchi?* wordt momenteel nog niet veel variatie waargenomen. Het exemplaar dat ik gevonden heb, is helaas niet volledig intact, het topje en de mondrand zijn beschadigd.

Toch moet ik zeggen dat er nog veel discussie over deze nieuwe soort bestaat. Freddy van Nieulande meent dat de exemplaren van de 'nieuwe soort' misschien tot de soort *Colus olavi* (Mörch, 1871) of (juvenile?) *Colus cordatus* (Bell, 1871) zouden kunnen behoren. Hopelijk komt er binnenkort eensgezindheid na het bestuderen van alle exemplaren van *Colus mörchi?*

Wat mij betreft dus een echte opmerkelijke vondst. Ik hoop dat ook ik mijn steentje (letterlijk en figuurlijk) zal kunnen bijdragen bij eventueel een mogelijke publicatie in de toekomst!

Dankwoord

Ik wil eerst en vooral Marcel Vervoenen hierbij oprecht bedanken voor de determinatie en de uitgebreide uitleg die hij me steeds gaf en de uiterst interessante en aangename gesprekken die hier al uit zijn voortgevloeid. Ook mijn oprechte dank aan Freddy van Nieulande, voor de interessante e-mailcommunicatie die ook een andere visie op de zaak naar voren bracht.

¹Stijn Everaert, Kapelleomwegang 54, B-9310 Herdersem-Aalst, België, tel. 0032 - (0)532 157 72, e-mail: stijn.everaert1@gmail.com

Beide foto's: links de nieuwe '*Colus mörchi?*', rechts een *Colus curtus* van dezelfde lengte, vindplaats en laag. Op de onderste foto zijn de lengtes van de siphokanalen aangeduid.